

BARCELONA, ESPLENDOR I CRISI DEL SEGLE XV

D. A.

Edició a càrrec de Pere Orti i Pere Verdés

Col·lecció Pòsits

- » L'Ajuntament de Barcelona publica *Barcelona, esplendor i crisi del segle xv*, una obra col·lectiva, amb edició a càrrec de Pere Orti i Pere Verdés.
- » El volum recull més d'una dècada de recerca sobre la crisi de la Barcelona baixmedieval en què es prioritza la perspectiva econòmica i financera. Aquesta recerca ha estat impulsada pel Museu d'Història de Barcelona i reprèn un debat iniciat el 2012 sobre la cronologia, les causes i les conseqüències del declivi de la ciutat durant el segle xv.
- » La publicació neix d'una sèrie d'iniciatives coordinades entre la Institució Milà i Fontanals de Recerca en Humanitats (CSIC) i la Universitat de Girona, i dona continuïtat a activitats prèvies del Museu d'Història de Barcelona, com el seminari "La crisi del deute públic a la Barcelona baixmedieval" (2012) i l'exposició "Barcelona capital mediterrània. La metamorfosi medieval, segles XIII-XV", inaugurada al Saló del Tinell el 2019.

L'objectiu del llibre és proporcionar nou coneixement de base per comprendre millor una època transcendental no tan sols per a la ciutat sinó també per a la resta de Catalunya, la Corona d'Aragó i l'Occident europeu. Es tracta d'una obra coral, fruit d'una reflexió historiogràfica que ve de lluny, animada sobretot per Ramon Grau, i pretén renovar el discurs històric sobre la Barcelona del segle xv tenint en compte especialment la qüestió fiscal i financera, que havia estat pràcticament negligida pels estudis anteriors.

L'obra s'estructura en quatre blocs, el primer dels quals situa el volum dins del debat historiogràfic iniciat per autors com Jaume Vicens Vives, Pierre Vilar i Ramon d'Abadal. A través d'una anàlisi crítica, s'examina com es va construir el relat sobre la suposada "crisi" de la ciutat i com la visió econòmica i política de mitjan segle xx va influir en la interpretació dels fets. Aquesta secció estableix el marc conceptual per entendre les noves aportacions del volum i reivindica la necessitat de superar les lectures lineals o catastrofistes del període.

El segon bloc es dedica als indicadors econòmics i financers, amb una atenció especial a la hisenda municipal. Les contribucions analitzen la salut econòmica del Consell de Cent abans i després de la Guerra Civil Catalana (1462-1472), l'evolució dels impostos indirectes, l'endeutament censal i el paper de la Taula de Canvi municipal, que seria precursora de la banca pública. També s'estudien altres fonts fiscals —com el dret d'ancoratge, el fogatge del 1496 i la tributació eclesiàstica— per reconstruir una dinàmica econòmica i demogràfica de la ciutat en un moment de transformació profunda. L'anàlisi de la fiscalitat que pesava sobre l'omnipresent Església constitueix un darrer indicador de la distribució espacial de la riquesa dins del bisbat.

El tercer bloc integra set estudis que amplien la mirada més enllà de la fiscalitat. L'evolució del preu del blat entre el 1351 i el 1516 permet detectar períodes de prosperitat i de crisi de subsistència. L'estudi sobre el treball esclau aporta informació sobre el mercat laboral i la demanda de mà d'obra, mentre que les recerques sobre arquitectura i art revelen el pols econòmic i simbòlic de la ciutat a través de les grans obres públiques i privades. Finalment, l'anàlisi del concepte de ciutadania i dels testaments mostra com els canvis socials i mentals del segle xv van afectar la identitat urbana i les formes de vida quotidiana.

El volum es clou amb quatre estudis comparatius que situen el cas barceloní dins el context del Principat i la Corona d'Aragó. Les dades fiscals i municipals de diverses zones de Catalunya permeten observar les diferències internes en la conjuntura econòmica, mentre que la comparació amb València i Saragossa aporta un valuós

contrapunt. En especial, el cas valencià —amb un fort dinamisme financer, comercial i artístic— serveix per qüestionar la idea d'una decadència generalitzada al segle xv.

Comptat i debatut, les dades que s'aporten en el llibre probablement no posaran fi al debat sobre la crisi baixmedieval a la capital catalana, que revifa cada cop que —malauradament— li toca viure noves conjuntures d'aquest tipus. Tanmateix, segur que seran útils tant per als investigadors especialistes com per als lectors en general a l'hora de fer-se una idea més aproximada d'un segle xv que es va desenvolupar entre l'esplendor i la crisi.

Il·lustracions i exercicis de cal·ligrafia en el *Libro de asignaciones de los jurados al mayordomo*, 1517-1535. Arxiu Municipal de Saragossa, Llibres de majordomia, 710bis (1517), ff. 145v-146r

Per a més informació:

<http://ajuntament.barcelona.cat/barcelonallibres/>

Laura Santaflorientina / Tel.: 699 061 244 / a/e: laurasantaflorientina@gmail.com